

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΟΝΕΙΡΟ

ΤΟΥ Π.Κ. ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗ

2021: Το «Ελληνικό παράδοξο» ξανά...

Το 2021 υπήρξε ο δεύτερος χρόνος με την πανδημία COVID-19 ως το κυρίαρχο (επώδυνο) γεγονός με χιλιάδες ανθρώπινα θύματα. Μια πανδημία που επίσης δείχνει τα όρια της επιστήμης αλλά και την έκταση της ανορθολογικότητας. Την ίδια στιγμή που ο άνθρωπος στέλνει σε απόσταση 1,5 εκατ. χιλιομέτρων στο Διάστημα την πλέον επιστημονικά ασύλληπτα προηγμένη μηχανή (τηλεσκόπιο «James Webb»), αδυνατεί παρά ταύτα να τιθασεύσει έναν ιό, έστω αν και έκανε τεράστια βήματα για την έλεγχό του με τα εμβόλια που παρήχθησαν σε χρόνο-ρεκόρ. Την ίδια ώρα όμως εκδηλώνονται τα πλέον ακραία, τοξικά συμπτώματα ανορθολογισμού σε παγκόσμια κλίμακα. Στην Ελλάδα και ως συνωμοσιολογία και πρωτόγονη θρησκοληψία. Ο Steven Pinker, καθηγητής στο Harvard, στο νέο του βιβλίο ορίζει την ορθολογικότητα (rationality) ως «την ικανότητα χρησιμοποίησης της γνώσης για την επίτευξη στόχων (St. Pinker, «Rationality», Allen Lane, 2021, σελ. 36). Η δυστοπική εμπειρία με την πανδημία δείχνει ότι αντί της υπεύθυνης επιστημονικής ιατρικής γνώσης κυριαρχεί ενίοτε η προκατάληψη. Αν και η ανορθολογικότητα, η περιφρόνηση δηλαδή της γνώσης, εκδηλώνεται και σε άλλες πτυχές του δημόσιου βίου, δημόσιας πολιτικής.

Μέσα στο 2021 αναδείχθηκε όμως για πολλοστή φορά και το περίφημο «Ελληνικό παράδοξο» (τίτλος βιβλίου του 1997 με επιμέλεια των G.T. Allison και Κ. Nikolaidis). Οι ελληνικές αντιφάσεις εν πολλοίς. Πριν από ακριβώς δέκα χρόνια η Ελλάδα στην περίοδο της δεινής οικονομικής κρίσης ήταν το «παράδειγμα προς αποφυγήν» για την Ευρωπαϊκή Ένωση, υποψήφια για εκδίωξη από την ευρωζώνη και την ίδια την ΕΕ ίσως με πρωτοβουλία της Γερμανίας (του τότε υπουργού Οικονομικών Β. Σόιμπλε). Σήμερα, δέκα χρόνια μετά, η Ελλάδα προσλαμβάνεται ως χώρα-υπόδειγμα για την Ένωση περιλαμβανομένης και της Γερμανίας. Ο νέος υπουργός Οικονομικών Κρ. Λίντνερ δήλωσε πριν από λίγες ημέρες ότι «η σημερινή Ελλάδα είναι πρότυπο που η Γερμανία θα πρέπει να μιμηθεί!». Πριν από δέκα χρόνια ήμασταν για τους Γερμανούς βουτηγμένοι στην αμαρτία (χρέος) ως γνωστόν. Τώρα είμαστε περίπου... άγιοι. Η εκδίκηση των αμαρτωλών! Ή η ελληνική ιστορία επαναλαμβάνεται.

Γιατί μέσα στο 2021 φωτίστηκε καλύτερα και το παράδοξο της ελληνικής ιστορίας. Καταστροφές και θρίαμβοι μαζί. Μέσα στον χρόνο γιορτάστηκε η 200ή επέτειος της Επανάστασης του 1821 για τη σύσταση του νεοελληνικού κράτους. Ήταν ένας σεμνός μάλλον εορτασμός, χωρίς πατριδοκαπηλικές κραυγές ή εθνικιστικές κορόνες, ευτυχώς. Ίσως και λόγω πανδημίας. Μεταξύ άλλων η επέτειος έδωσε την ευκαιρία για μια σειρά από εξαιρετικά ενδιαφέρουσες εκδόσεις. Ορισμένες, από συγγραφείς όπως οι Π. Κιτρομιλίδης, R. Beaton, M. Mazower κ.ά., επιχειρούν να θέσουν το 1821 μέσα στο ευρύτερο ευρωπαϊκό πλαίσιο και εξελίξεις και να δουν τη συμβολή του στη διαμόρφωση της σύγχρονης Ευρώπης. Καταγράφω δύο καιρίες διαπιστώσεις από τα έργα αυτά. Πρώτον, ο M. Mazower διαπιστώνει ότι «στην ιστορία του 1821 βρίσκουμε τις απαρχές του θριάμβου όχι μόνο του εθνικισμού αλλά και της ίδιας της ιδέας μιας διεθνώς οργανωμένης κοινωνίας...». Και ίσως και της ΕΕ. Δεύτερον, ο R. Beaton διατείνεται ότι «η ελευθερία των Ελλήνων δεν κερδήθηκε στα πεδία των μαχών αλλά στις αίθουσες των επιτροπών και στα διπλωματικά κονκλάβια της Ευρώπης». Ας το σκεφτούμε αυτό μαζί με το «δόγμα Θεοδωρόπουλου» που λέγει ότι «ουδέποτε κερδίσαμε τους Τούρκους όταν είμαστε μόνοι» (Β. Θεοδωρόπουλος, «Οι Τούρκοι και εμείς», 1998).

Ο καθηγητής Π.Κ. Ιωακείμης είναι πρώην ηρεοθευτής - σύμβουλος του ΥΠΕΞ και μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής του FEPS και ΕΛΙΑΜΕΠ. Από τις εκδόσεις Θεμέλιο κυκλοφορεί το τελευταίο του βιβλίο *Επιτεύγματα και στρατηγικά λάθη της εξωτερικής πολιτικής της Μεταπολίτευσης*.